

Leerlingenboekje

Naam leerling: _____

Klas: _____

2014

Ontwerp een tentoonstelling over de ontdekkingsreizen

Kooistra, Meijer & Plemper

Scholengemeenschap Tabor, afd. Werenfridus

2-6-2014

	pagina
Introductie	3
Programma van Eisen	4
Planning	5
Bronnen	8
Workshops:	
Presenteren	10
Geschiedenis	
Waarom op ontdekkingsreis	25
Gevolgen	31
Verdieping: Binnenland	45
Levensbeschouwing	
Botsing van culturen	47
Gevolgen voor de inheemse bevolking	61

Beste brugklas leerlingen,

De komende vier dagen gaan jullie met het project “ontdekkingsreizen” aan de slag. Het eindproduct is een ontwerp voor een tentoonstelling. Aan het project doen de vakken geschiedenis, biologie en levensbeschouwing mee. Tijdens de Werenfridusweek krijgen jullie workshops. Dit zijn speciale lessen die meestal langer zijn dan een gewoon lesuur. In deze workshops krijgen jullie de informatie die nodig is om een geweldige tentoonstelling te maken. Aangezien workshop anders zijn dan normale les, worden ze soms begeleid door docenten die je normaal gesproken niet hebt voor de vakken. Jullie mentor zal merendeel van de week jullie begeleider zijn. In dit leerlingenboekje zit de planning wanneer jullie klas welke workshops heeft en wanneer jullie zelfstandig werken aan de tentoonstelling.

Hoe ziet het project eruit?

Jullie maken tijdens de workshops kennis met een heleboel kanten van de ontdekkingsreizen. Een echte ontdekker ontdekt niet alleen door te leren, maar ook door te zien! Daarom gaan we deze week ook naar Amsterdam om alle kanten van het ontdekken van de wereld te bekijken. Met de kennis van de Workshops en van de excursie gaan jullie aan de slag.

Ten slotte sluiten we de projectweek op donderdagmiddag af met een bijzondere (groeps-)presentatie in de klas. In het programma van eisen zien jullie precies waar het eindproduct aan moet voldoen, dus kijk hier goed naar.

In dit boekje staat wat er van jullie verwacht wordt en hoe jullie te werk moeten gaan. Zorg er daarom voor dat iedereen in het groepje dit projectboekje altijd bij zich heeft tijdens de projectweek. Bovendien moeten jullie dit boekje goed bewaren, want de antwoorden die hierin komen te staan hebben jullie nodig om een te gekke tentoonstelling te maken.

Werken aan het project is niet vrijblijvend, want zowel bij de workshops alsook bij de excursie en de presentaties wordt er aan het cijfer gewerkt. Dit cijfer zal bij geschiedenis en levensbeschouwing meetellen als een 2-toets, voor Biologie als 1-toets, dus doe je best!

We wensen jullie tijdens het project veel plezier en succes toe.

Programma van eisen

Hieronder vind je het programma van eisen. Hierin staat in principe alles wat je moet weten om het project goed te kunnen afronden. Dit is één van de belangrijkste onderdelen van het project!

- Het ontwerp van de tentoonstelling wordt visueel gepresenteerd.
- De presentatie duurt ongeveer 10 minuten.
- In de tentoonstelling is in ieder geval te zien:
 - In welk tijdvak de ontdekkingsreis zich afspeelde
 - Biografie van de ontdekkingsreiziger
 - Hoe de reis verliep (de route)
 - Informatie over de plek van aankomst (land, bevolking, klimaat, etc)
 - Een nieuw dier dat de ontdekkingsreiziger tegen kwam (Artis opdracht)
 - De gevolgen van de ontdekkingsreis in het nieuw ontdekte land
 - De gevolgen van de ontdekkingsreis voor ons nu
- De tentoonstelling gaat over 1 ontdekkingsreis.
- Het ontwerp van de tentoonstelling past op 2 schooltafels.
- De tentoonstelling moet middelbare scholieren aanspreken.
- Het ontwerp van de tentoonstelling wordt gepresenteerd op school, op donderdag 5 juni, aan je docent en medeklasgenoten

De onderstaande spullen zijn **ALTIJD** mee. Binnen de groepjes wordt onderling afgesproken wie wat meeneemt:

- Scharen
- Lijm/plakband
- Gekleurde stiften
- Kleurpotloden
- Versiersels, dingen die jullie thuis al hebben liggen.

Denk aan: lege wc-rollen, gekleurd papier, karton, glitters, tijdschriften met plaatjes, kranten, lege dozen, etc, etc

Werenfridusweek 4

De tijden van de workshops, excursie en donderdag staan vast.

Als jouw groepje eerder klaar is met een workshop, laten jullie deze workshop zien aan de begeleidende docent. De docent bepaald wanneer een workshop is goedgekeurd, dit kan ook zijn nadat jullie hem hebben nagekeken. Wanneer de docent zijn/haar goedkeuring heeft gegeven kunnen jullie, in overleg met de docent, verder gaan met het zelfstandig werken.

Aan het einde van de dag vult elk groepje een dagevaluatie in. Hierop schrijven jullie hoe de dag is verlopen en welke afspraken jullie voor de volgende dag maken. Dit formulier bespreek je altijd met de docent. Na deze bespreking, als de docent zijn handtekening heeft gezet, mag jullie groepje gaan. Dit tijdstip kan dus per groepje en per dag verschillen.

Uitleg over het rooster:

- W = Workshop
- GS = Geschiedenis
- LV = Levensbeschouwing
- PR = Presenteren (voorbereiding)
- Afkorting = Welke workshop binnen vakgebied
- ZW = Zelfstandig werken aan de tentoonstelling
- (F) = Facultatief
- Grijs = laptopkar of iPad.

Overzicht activiteiten reguliere klassen:

	Lesu ur	B1A	B1B	B1C	B1D	B1E
Maandag	1	Excursie	W: GS Oorzaken	W: PR	W: PR	Excursie
	2					
	3		W: PR	W: GS Oorzaken	W: GS Oorzaken	
	4					
	5		ZW	ZW	ZW	
	6					
Dinsdag	1	W: PR	Excursie	Excursie	Excursie	W: GS Oorzaken
	2					
	3	W: GS Oorzaken				W: PR
	4					
	5	ZW				ZW
	6					
Woensdag	1	W: GS	W: GS	W: GS	W: GS	W: GS
	2	Verdieping	Verdieping	Verdieping	Verdieping	Verdieping
	3	W: LV	W: LV	W: LV	W: LV	W: LV
	4	Botsing	Botsing	Botsing	Botsing	Botsing
	5	W: GS Gev	W: GS Gev	W: GS Gev	W: GS Gev	W: GS Gev
	6	ZW	ZW	ZW	ZW	ZW
Donderdag	1	W: LV Gev	W: LV Gev	W: LV Gev	W: LV Gev	W: LV Gev
	2					
	3	Presentatie voorbereiden	Presentatie voorbereiden	Presentatie voorbereiden	Presentatie voorbereiden	Presentatie voorbereiden
	4					
	5	Klassikale afsluiting	Klassikale afsluiting	Klassikale afsluiting	Klassikale afsluiting	Klassikale afsluiting
	6					

Overzicht activiteiten tweetalige klassen:

	Lesuur	B1V	B1W	B1X	B1Y	B1Z
Maandag	1	W: GS	Excursie	Excursie	Excursie	W: PR
	2	Oorzaken				W: GS
	3	W: PR				Oorzaken
	4					ZW
	5	ZW				
	6					
Dinsdag	1	Excursie	W: GS	W: PR	W: GS	Excursie
	2		Oorzaken		Oorzaken	
	3		W: PR	W: GS	W: PR	
	4			Oorzaken		
	5		ZW	ZW	ZW	
	6					
Woensdag	1	W: LV	W: LV	W: LV	W: LV	W: LV
	2	Botsing	Botsing	Botsing	Botsing	Botsing
	3	W: GS	W: GS	W: GS	W: GS	W: GS
	4	Verdieping	Verdieping	Verdieping	Verdieping	Verdieping
	5	W: GS Gev	W: GS Gev	W: GS Gev	W: GS Gev	W: GS Gev
	6	ZW	ZW	ZW	ZW	ZW
Donderdag	1	W: LV Gev	W: LV Gev	W: LV Gev	W: LV Gev	W: LV Gev
	2					
	3	Presentatie	Presentatie	Presentatie	Presentatie	Presentatie
	4	voorbereiden	voorbereiden	voorbereiden	voorbereiden	voorbereiden
	5	Klassikale afsluiting	Klassikale afsluiting	Beoordeling mentorles	Klassikale afsluiting	Klassikale afsluiting

Hieronder vinden jullie een bronnen die jullie kunnen gebruiken om extra informatie te vinden over de ontdekkingsreizen.

De website gebruik je ook tijdens de workshop [Geschiedenis: Waarom op ontdekkingsreis?](#)

Websites

TimeRime – Een tijdlijn met heel veel extra informatie, afbeeldingen en filmpjes:
<http://timerime.com/nl/tijdlijn/1223124/De+ontdekkingsreizen+van+de+15e+-+16e+eeuw/>

Alle ontdekkingsreizigers op een rij:

<http://www.kinderpleinen.nl/showPlein.php?plnId=605>

Werkstukken:

<http://www.scholieren.com/werkstukken/26155>

Verschillende links en weetjes over alle ontdekkingsreizen:

<http://www.webje-wijzer.nl/themas/geschiedenis/ontdekkingsreizen.html>

Algemeen:

<http://www.wikipedia.nl>

<http://wikikids.wiki.kennisnet.nl/Hoofdpagina>

Verzameling van veelal Engelstalige sites:

<http://histoforum.net/middeleeuwen/ontdekkingen.htm>

<http://ontdekkingsreizen.startpagina.nl/>

Boeken

Ooggetuigen: Ontdekkingsreizen

Zo was het bij: Columbus

Lesboek Geschiedenis

Lesboek Aardrijkskunde

WORKSHOPS

1. Presenteren

2. Geschiedenis: Waarom op ontdekkingsreis?

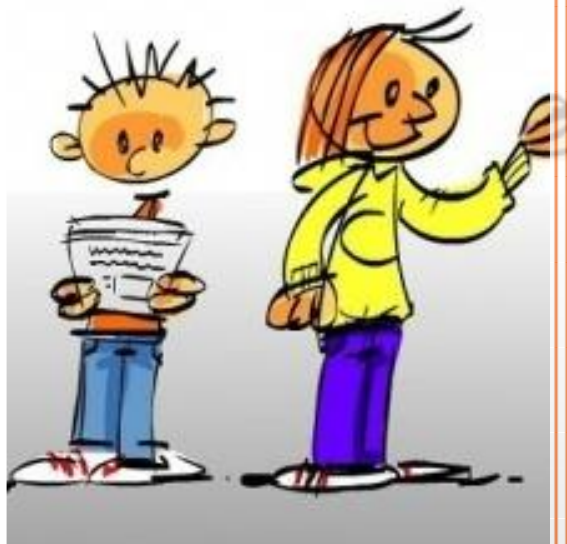
3. Geschiedenis: Gevolgen

4. Geschiedenis Verdieping

5. Levensbeschouwing: Botsing van culturen

6. Levensbeschouwing: Gevolgen voor de lokale bevolking

Workshop 1: Presenteren

Wat kunnen jullie verwachten?

In de aankomende workshop gaan jullie een start maken met het eindproduct.

- Eerst leren jullie hoe je moet presenteren. En houden jullie een minipresentatie.

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 50 minuten.

- Daarna kiezen jullie de vorm van het eindproduct.

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 10 minuten.

- Als laatste gaan jullie alles goed voorbereiden, zodat iedereen precies weet wat hij moet doen, meenemen en maken.

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 40 minuten.

Succes!

HET PRESENTEREN

Voordat jullie een presentatie gaan houden, moeten jullie deze natuurlijk goed voorbereiden. Hieronder staan een aantal tips om jullie presentatie perfect te laten verlopen. Op de volgende bladzijde staan wat tips voor mensen die het eng/spannend vinden om voor een groep te presenteren.

De volgende tips zijn handig voor iedereen:

1. Bespreek als eerste met elkaar **wat** jullie gaan vertellen.
Bedenk wat er interessant is om te weten voor de mensen die luisteren.
2. **Verdeel** de onderwerpen eerlijk onder de groepsleden.
3. Jullie weten heel veel over het onderwerp. Het is dus niet nodig om alles wat je wilt vertellen op te schrijven. Schrijf **steekwoorden** op een kaartje, dat kaartje hou je in je hand tijdens de presentatie.
4. Ieder groepslid **oefent** voor zichzelf zijn stukje.
5. Doe nu de presentatie met de hele groep, **bespreek** wat er wel en niet goed gaat. Denk vooral aan de tijd!
6. **Verander** de dingen die eventueel veranderd moeten worden.
7. Herhaal punt 5 & 6 tot iedereen vindt dat het goed gaat.
8. Jullie zijn er nu helemaal **klaar** voor!

De allerbelangrijkste tip voor iedereen:

Niemand in de zaal weet precies wat je wilt vertellen. Dus als je iets vergeet, wordt dan niet zenuwachtig: de luisteraars weten toch niet dat je het bent vergeten. Zij merken het niet. Als het iets belangrijks was, dan komt dat vanzelf als vraag uit het publiek naar boven en dan kan je het alsnog vertellen!

Tips voor mensen die het eng vinden om voor de klas een presentatie te geven:

1. **Iedereen** vindt het eng en iedereen maakt wel eens fouten.
2. Het wordt een stuk minder eng als je het goed **voorbereid**.
3. Schrijf eerst op wat je allemaal wilt **vertellen**. Dit zorgt ervoor dat je wat meer vertrouwen krijgt dat je niets vergeet.
4. Laat **iemand anders** van je groepje (of je vader/moeder/broer/zus) het lezen en vraag of er dingen nog veranderd moeten worden (iets wat bijvoorbeeld te lang duurt, of minder interessant is).
5. GA DE TEKST **NIET** UIT JE HOOFD LEREN!
Als je dat wel gaat doen, dan wil je tijdens de presentatie precies die tekst op zeggen en dat lukt nooit. Als dat dan niet lukt, wordt je zenuwachtig en vergeet je alles.
6. Streep met een **markeerstift** de allerbelangrijkste woorden aan.
7. Schrijf deze woorden op een **kaartje**.
8. **Oefen** via dit kaartje je presentatie en controleer of je ongeveer vertelt wat je hebt opgeschreven.
9. Oefen het presenteren **thuis**, bij mensen die je vertrouwt.
10. Vraag of ze het duidelijk vonden wat je vertelde, wat je goed deed en wat je nog kan **verbeteren**.
11. Doe punt 9 & 10 steeds opnieuw en met steeds meer mensen erbij, totdat het helemaal goed gaat.
12. Als laatste oefening: Ga echt voor de toeschouwers staan en probeer het **zonder kaartje**! Als dat lukt dan ben je er helemaal klaar voor. Lukt dat niet, dan probeer je het gewoon weer met kaartje!

De voorbereiding van de minipresentatie

Jullie gaan nu een minipresentatie voorbereiden, die jullie in het laatste deel van deze les gaan uitvoeren. Iedereen krijgt maar **1 minuut verteltijd**. Jullie moeten dus heel goed voorbereiden wat jullie gaan vertellen.

JULLIE MOGEN ABSOLUUT NIET OVER DE TIJDSLIMIET GAAN!

Onderwerp:

Dit mogen jullie zelf bepalen. Zorg ervoor dat het iets is wat jullie al kennen, want jullie hebben weinig voorbereidingstijd. Iedereen in het groepje moet wel over hetzelfde vertellen. Mochten jullie geen onderwerp weten, vraag dan wat voorbeelden aan jullie docent.

Wie vertelt wat?

Persoonlijke voorbereiding (wat ga jij vertellen?)

Beoordelen van de minipresentaties

Als je andere groepen ziet presenteren, vallen er altijd veel dingen op. Dingen die heel erg goed gingen, dingen die verbeterd kunnen worden, tips voor verbetering en misschien wel dingen die jij zo leuk vind, dat je die zelf ook wilt gebruiken in je eigen presentatie. Hieronder heb je de ruimte om dit allemaal op te schrijven. Dit is dus meteen een soort herinneringsformulier voor je eigen groepje, met dingen die je juist wel of juist niet moet doen tijdens jullie eigen eindpresentatie.

Dit kunnen wij ook doen:

Dit moeten wij niet doen:

Gouden tips! (van groepjes of de docent)

DE PRESENTATIE/HET EINDPRODUCT

Jullie hebben in het eerste uur geleerd hoe je een presentatie kan presenteren. Maar misschien weet je eigenlijk nog niet zo goed wat een presentatie is! En al zou je dat wel weten dan is het prettig om te weten waaraan de presentatie moet voldoen. Het tweede uur zullen we gebruiken om hier duidelijkheid over te geven.

In ons geval is een presentatie een opdracht waarin je laat zien wat je in deze Werenfridusweek hebt geleerd. Maar het is ook een opdracht om aan kennisoverdracht te doen (jij leert anderen iets over ontdekkingsreizen!)

Zo komen we weer uit bij de tentoonstelling. Jullie gaan een tentoonstelling maken over een ontdekkingsreis. De eisen (zie programma van eisen) waaraan deze tentoonstelling moet voldoen zijn aan het begin van dit project besproken. Aan de hand van deze eisen zal jullie tentoonstelling ook worden beoordeeld. Voor het gemak staan ze hier nog eens afgedrukt.

- ❖ Het ontwerp van de tentoonstelling wordt visueel gepresenteerd.
- ❖ De presentatie duurt ongeveer 10 minuten.
- ❖ In de tentoonstelling is in ieder geval te zien:
 - In welk tijdvak de ontdekkingsreis zich afspeelde
 - Biografie van de ontdekkingsreiziger
 - Hoe de reis verliep (de route)
 - Informatie over de plek van aankomst
 - Een nieuw dier dat de ontdekkingsreiziger tegen kwam (Artis opdracht)
 - De gevolgen van de ontdekkingsreis in het nieuw ontdekte land
 - De gevolgen van de ontdekkingsreis voor ons nu
- ❖ De tentoonstelling gaat over 1 ontdekkingsreis.
- ❖ Het ontwerp van de tentoonstelling past op 2 schooltafels.
- ❖ De tentoonstelling moet middelbare scholieren aanspreken.
- ❖ Het ontwerp van de tentoonstelling wordt gepresenteerd op school, op donderdag 5 juni, aan je docenten en medeklasgenoten

Het geheel moet er natuurlijk verzorgd uitzien.

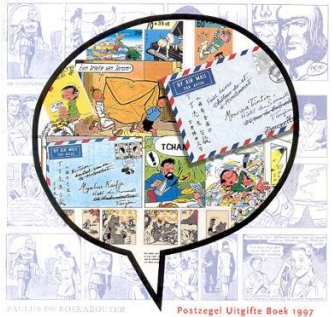
Nu je dit allemaal weet kun je een presentatievorm gaan kiezen. En om jullie daarbij een beetje op weg te helpen staan op de volgende pagina negen vormen/manieren van een presentatie/eindproduct vermeld.

Op de pagina daarna kunnen jullie nog eigen ideeën uitwerken.

Mogelijke vormen voor jullie ontwerp tentoonstelling

- 1 (Muur) **krant** (in lokaal 3.01 hangt er ook eentje)
→

- 2 **Film** (bijvoorbeeld een toneelstukje, playmobiel poppetjes o.i.d. die een illustratie vormen bij een voorgelezen verhaal, een journaal of een interview).

- 3 **Strip** (laat bijvoorbeeld net zoals bij Suske en Wiske iemand in een tijdmachine stappen en de antwoorden ontdekken).
←

- 4 **Poster of vlaggen**

- 5 **PowerPoint** (ga per pagina steeds verder op ontdekkingsreis).

- 6 **Maquette** (van bijvoorbeeld een schip uit die tijd of een indianendorp. Elk zeil/elke tent geeft dat b.v. info over een bepaald onderdeel van de reis).
→

- 7 **Pilaar / zuil** (waar je omheen kan lopen met b.v. interessante plaatjes en tekst).

- 8 **Schatkist** gevuld met informatie.
←

- 9 **Zeepost/flessenpost** (elke fles geeft dan bv. informatie over een bepaald onderdeel van de reis).
→

Vormen uitgewerkt

Op de vorige pagina staan allemaal hele leuke vormen die jullie kunnen uitkiezen. Maar misschien heeft jullie groepje, of 1 iemand in jullie groepje wel een heel erg leuk eigen idee hoe jullie ontwerp tentoonstelling eruit zal zien! Jullie eigen idee(en) kunnen jullie hieronder uitwerken.

Nu komt het moeilijkste van het hele project: de vorm uitkiezen voor jullie eigen presentatie/eindproduct. Ga goed met elkaar overleggen. Bedenk voor- en nadelen van elke vorm. Iedereen in het groepje moet het eens zijn met de uiteindelijk gekozen vorm.

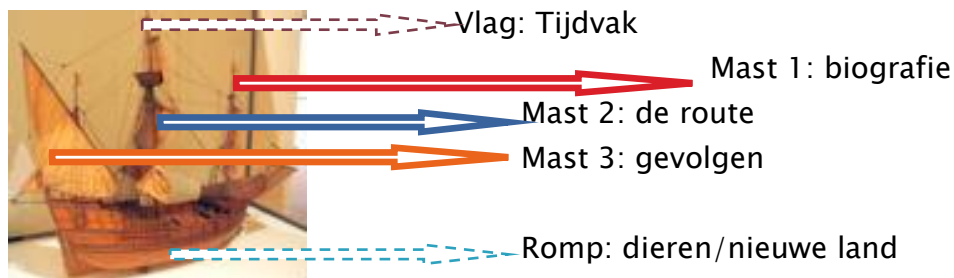
Schrijf hieronder jullie eigen gekozen ontwerp tentoonstelling op.

Het is natuurlijk niet mogelijk om de tentoonstelling in het levensgroot te maken. Stel je voor dat jullie, in het echt, een schip willen bouwen, met op elk zeil tekst en plaatjes met de informatie. Jullie kunnen geen schip bouwen van 10 meter! Maar jullie kunnen hem wel in het klein namaken. Maar hoe zorgen jullie er dan voor dat de informatie ook goed overkomt? Als jullie dat ook in het klein maken, dan kan niemand het meer lezen. Bedenk met elkaar hoe je ervoor kan zorgen dat de informatie wel duidelijk is voor iedereen.

Denk daarbij aan de volgende punten:

- Hoe gaan jullie de (echte) tentoonstelling verkleinen? (denk aan een maquette)
- Hoe maken jullie duidelijk waar welke informatie komt te staan?
- Als de informatie niet meer op het eindproduct past: hoe presenteren jullie het dan?

Hieronder een voorbeeld van hoe jullie dit zouden kunnen oplossen. Als voorbeeld gebruiken we het schip. Mochten jullie zelf als eindproduct ook het schip gebruiken dan wordt daar met de beoordeling rekening gehouden (aangezien alles al verteld is.)

Maak vervolgens kleine posters met daarop elk van de bovenstaande onderdelen (dus vlag, mast 1 t/m 3 en romp)

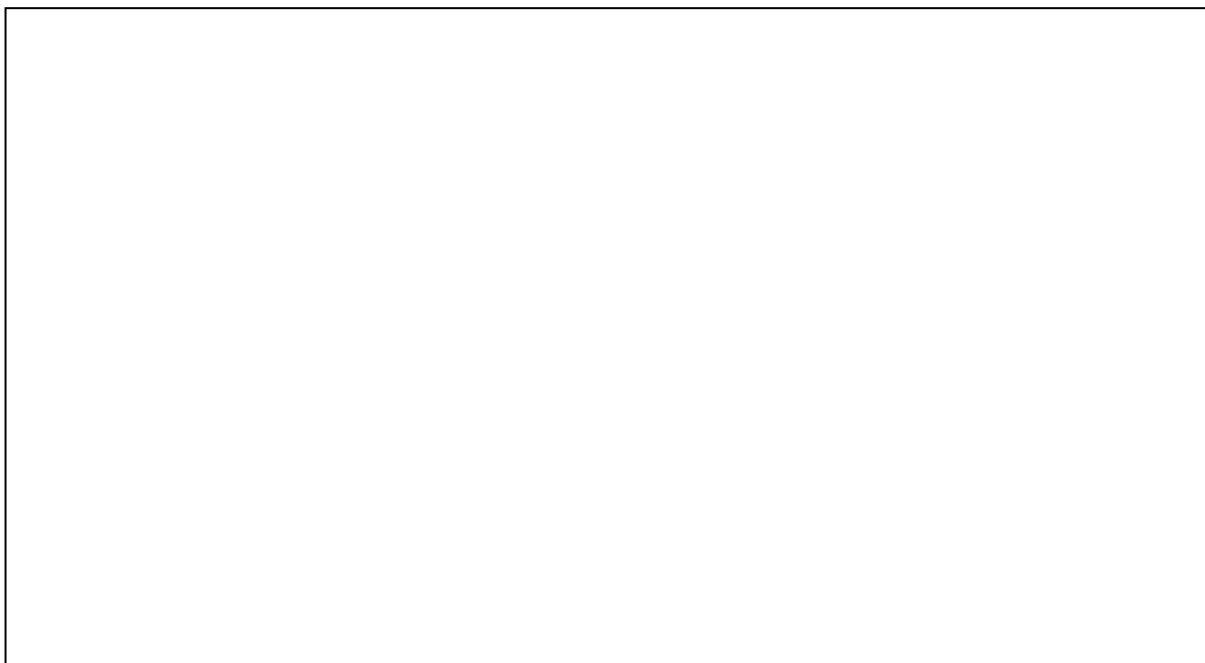
Op de volgende pagina is ruimte voor jullie eigen “brainstorm”.

Bespreek goed met elkaar hoe jullie ontwerp tentoonstelling eruit zal zien.

**JULLIE KUNNEN PAS VERDER MET DE VOLGENDE OPDRACHTEN ALS
DE DOCENT JULLIE ONTWERP TENTOONSTELLING HEEFT
GOEDGEKEURD!**

Brainstorm

1^e schetsruimte, hier kan je even snel tekenen hoe het er ongeveer uit zal komen te zien.

PLAN DE CAMPAGNE

Jullie hebben het ontwerp uitgekozen en moeten een goede planning gaan maken. Dit is noodzakelijk om tijdens de rest van de week goed te kunnen werken en om op tijd klaar te zijn voor vrijdag.

Ga stap voor stap de volgende tabellen af en vul ze allemaal in. Als jullie iets niet snappen probeer er dan eerst onderling uit te komen, lukt dat niet, vraag het dan aan de docent. Nadat jullie een tabel hebben ingevuld vraag dan aan de docent of hij goed gekeurd is.

Nogmaals: het is heel erg belangrijk dat jullie dit nu goed doen. Dus neem er de tijd voor. Dat zal heel veel werk schelen in de rest van de week!

Onderstaand schema is bedoeld om jullie brainstorm concreet uit te werken. Zodat iedereen precies weet wat er moet gebeuren en hoe.

De punten uit dit schema kunnen jullie later gebruiken om een goede taakverdeling te maken.

Eindproduct concreet

Wat gaan we maken?	Hoe gaan we het maken?
v.b. schip	Meerdere 3-D tekeningen

Jullie moeten ook gaan beslissen met welke materialen jullie alles willen gaan maken. Probeer zoveel mogelijk materiaal te gebruiken die jullie thuis hebben liggen. Bespreek met elkaar wat jullie allemaal kunnen gebruiken en wie dat heeft.

Materiaal

Onderdeel	Materiaal	Wie neemt het mee?
v.b. Mast 1	Geel karton	Maaike

Jullie hebben nu de eerste grote stappen gemaakt richting een prachtig eindproduct. Hij moet alleen nog wel gemaakt worden. Hier is een strakke planning voor nodig, jullie hebben namelijk maar een paar uren om alles in elkaar te zetten en het presenteren te oefenen. Maak hieronder een algemene planning. Aan het einde van iedere dag maken jullie een planning voor de dag erna. In die planning kunnen jullie onderdelen van deze algemene planning aanpassen.

Algemene planning

Wanneer? (datum/tijd)	Wat?	Wie?
v.b. dinsdag	Alle materialen meenemen	Alle groepsleden
v.b. donderdag ochtend	Poster per mast af	Lex, Thomas, Koen
v.b donderdag middag	3-D tekeningen schip af	Maaike & Koen

Het is natuurlijk altijd mogelijk dat er iemand ziek is of iets is vergeten. Als dat gebeurd is dat heel erg vervelend voor de groep, want dan kan eigenlijk niemand verder. Stel je voor dat net diegene die goed kan tekenen ziek wordt, of dat diegene die ziek is alles mee naar huis had genomen!

Het is daarom ook niet toegestaan om spullen mee naar huis te nemen. Alles blijft op school, dan kunnen jullie het ook niet vergeten! De docent zorgt ervoor dat er een veilig plekje komt waar jullie alles kunnen bewaren.

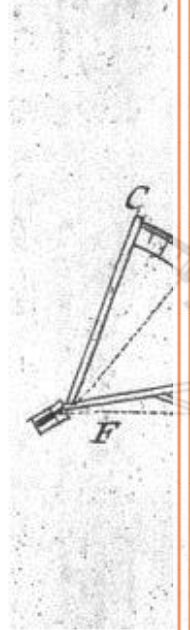
Jullie hebben nu bijna alles geregeld. Alleen de groepsafspraken nog. Die kunnen jullie hieronder invullen.

Groepsafspraken

Wat als...	Oplossing
b.v. iemand ziek is?	Een ander groepslid haalt de spullen op voor schooltijd.

Jullie hebben nu alles helemaal goed voorbereid. Het is tijd om te beginnen aan het eindproduct.

Workshop 2: Geschiedenis: Waarom op ontdekkingsreis?

Geschiedenis workshop 2: een mini webquest.

Het maken van ontdekkingsreizen is iets wat eigenlijk al net zo lang bestaat als dat er mensen zijn. Tijdens ons project zullen we ons voornamelijk bezighouden met de ontdekkingsreizen naar Amerika, zoals die van Columbus. Hij ondernam zijn eerste ontdekkingsreis in 1492 na Chr. maar Columbus was echt niet de enige die tegen 1500 op ontdekkingsreis ging.

In deze workshop gaan we daarom de volgende dingen met elkaar uitzoeken:

Onderzoeksvraag A: Waarom ging men rond 1500 op ontdekkingsreis?

Onderzoeksvraag B: Welke ontwikkelingen maakten het mogelijk om op ontdekkingsreis te gaan?

Hoe gaan we te werk?

Jullie gaan in groepjes aan de slag in. De ene helft van het groepje gaat op zoek naar de antwoorden van de onderzoeksvraag A en de andere helft van het groepje gaat op zoek naar de antwoorden van onderzoeksvraag B.

Voor het opzoeken van de antwoorden krijgen jullie ongeveer 50 minuten de tijd. Kijk voor internetsites in dit projectboekje. Zorg ervoor dat je de antwoorden die je vindt goed opschrijft, want deze moeten jullie in de tweede helft van deze les aan elkaar kunnen vertellen.

De tijd is beperkt, dus ga direct aan het werk. Maar voordat jullie met de opdracht starten verdeel je eerst de volgende taken:

Wie bedient de computer.

Wie schrijft de antwoorden op.

Als de zoektijd voorbij, zal de docent de resultaten die jullie hebben gevonden op het bord schrijven. Deze antwoorden moeten jullie overnemen op het verwerkingsblad van deze workshop, dus zorg dat je er klaar voor zit! Dit deel duurt ongeveer een half uur.

Succes!!

Onderzoeksvraag A.

Ga met je groepje op zoek naar drie redenen waarom men tegen 1500 na Chr. op ontdekkingsreis ging. Zorg ervoor dat je een reden noemt die te maken heeft met religie/godsdienst, een reden die te maken heeft met economie en/of handel en een reden die te maken heeft met het persoonlijke belang van de ontdekkingsreiziger zelf.

Religieuze reden:

Economische reden:

Belang van de ontdekkingsreiziger zelf:

Onderzoeksvraag B.

Ga met je groepje op zoek naar ontwikkelingen die het mogelijk maakten dat men tegen 1500 na Chr. op ontdekkingsreis kon gaan. Let hierbij op de technische ontwikkelingen van die tijd en het opnieuw ontdekken van wetenschap uit de oudheid (renaissance zou hier een trefwoord bij kunnen zijn). Zorg ervoor dat je een ontwikkeling noemt die te maken heeft met kaarten, met scheepsbouw, met navigatie instrumenten en met het wereldbeeld dat in die tijd aan het veranderen is.

Kaarten:

Scheepsbouw:

Navigatie:

Wereldbeeld:

Antwoorden onderzoeksvraag A.

<i>God</i>	<i>Goud</i>	<i>Glorie</i>

Antwoorden onderzoeksvraag B.

Wetenschap die opnieuw ontdekt wordt.	Technische ontwikkelingen

Workshop 3: Geschiedenis: Gevolgen van de ontdekkingsreizen

Geschiedenis workshop 3: **Gevolgen van ontdekkingsreizen.**

De ontdekkingsreizen hadden grote gevolgen voor alle mensen op alle continenten. Door het lezen van de tekst, het bestuderen van de bronnen en het maken van de vragen uit deze workshop kom je achter de belangrijkste gevolgen. De meeste antwoorden zijn te vinden in de tekst of in de bronnen. Lees en bekijk deze dus eerst, voordat je aan de vragen begint.

Wereldhandel.

Door de ontdekkingsreizen van de Portugezen en de Spanjaarden ontstond er wereldhandel. De specerijen gingen nu in schepen van Azië en Amerika naar Europa. Daardoor werden de Spanjaarden en de Portugezen steeds rijker en machtiger. Want wie de baas is over de handel, heeft ook meestal veel macht.

Bron 1.

(Ons "dagelijkse fruit" komt voor een groot deel uit de "Nieuwe wereld".)

Bron 2.

(Indianen "bezoeken" Spanje.)

Opdracht 1:

Bekijk bron 1 en 2 en noem nu een positief en een negatief gevolg van de ontdekkingsreizen. Bedenk daarna wat volgens jou het belangrijkste gevolg is en leg je antwoord uit!

Positief gevolg:

Negatief gevolg:

Belangrijkste gevolg:

Opdracht 2:

Bedenk hoe de Indianen aan hun naam gekomen zijn.

Bron 3.

(Een schilderij met producten uit Zuid-Amerika.)

De Portugezen en de Spanjaarden leerden in Amerika nieuwe producten kennen. Die producten namen ze mee naar Europa. Daardoor veranderde er in Europa veel in de landbouw en in het voedsel dat bij iedereen op tafel kwam. Voor het eerst waren er bij ons aardappelen, tomaten, mais, paprika's, tabak, ananas, aardbeien, pinda's, avocado's en cacao. Europeanen hadden er allemaal nog nooit van gehoord voordat Columbus in Amerika was aangekomen. Het eten in Europa werd daardoor afwisselender, maar veel producten werden niet erg enthousiast ontvangen.

Bron 4.

(Oud schilderij van "de dagelijkse kost" voordat de producten uit de "Nieuwe Wereld" voor iedereen te koop waren)

Opdracht 3: Bekijk bron 4.

3a Welke vier producten, die men dagelijks at, staan hier afgebeeld?

3b Wat wordt er bedoeld met de "Nieuwe Wereld"?

3c Bedenk waarom de producten uit de "Nieuwe Wereld" niet voor iedereen te koop waren!

Waarom zou je vreemd voedsel gaan eten dat je helemaal niet kent? Misschien zijn die planten wel giftig! En niemand wist bijvoorbeeld wat je met een aardappel moest doen. Het duurde nog honderden jaren voordat deze gewassen echt bekend werden. De handelaren waren daarom vooral op zoek naar goud en zilver. En daarvan vonden de Spanjaarden erg veel in Amerika. (Tussen 1500 en 1660 brachten de Spanjaarden waarschijnlijk 180.000 kilo goud en 25.000.000 kilo zilver naar Spanje.)

Bron 5.

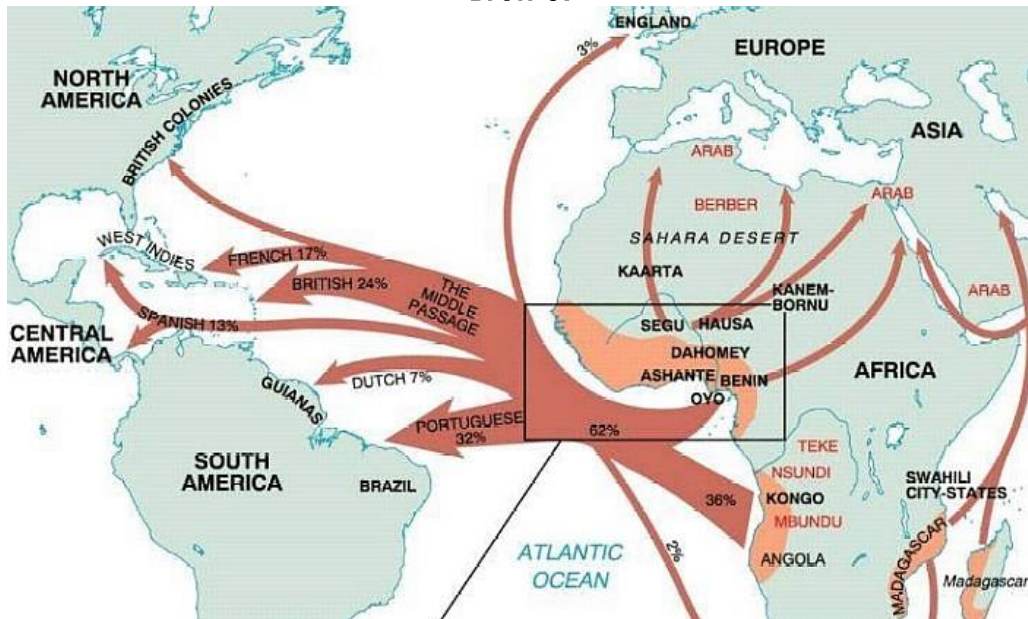

(Goud van de Inca's.)

Opdracht 4: lees de stukjes tekst hierboven en op de vorige pagina's. Vul de juiste woorden in.

De Portugezen en de leerden in Amerika nieuwekennen. Die producten ze mee naar Europa. Daardoor er in Europa veel in de en in het voedsel dat bij op tafel kwam. Voor het eerst waren er "bij ons" , tomaten, mais, paprika's, tabak, ananas, , pinda's, avocado's en cacao. Europeanen hadden er nog nooit van gehoord voordat in Amerika was aangekomen. Het eten in werd daardoor , maar veel producten werden niet erg ontvangen. Want waarom zou je voedsel gaan eten dat je niet kent? Het duurde nog jaren voordat deze echt bekend werden. De waren daarom vooral op zoek naar en zilver. Tussen 1500 en brachten de waarschijnlijk kilo goud en kilo zilver naar Spanje!

Bron 6.

(Slaventransporten vanuit Afrika.)

Opdracht 5: Bekijk bron 6.

Slavenhandel was een gevolg van de ontdekkingsreizen.

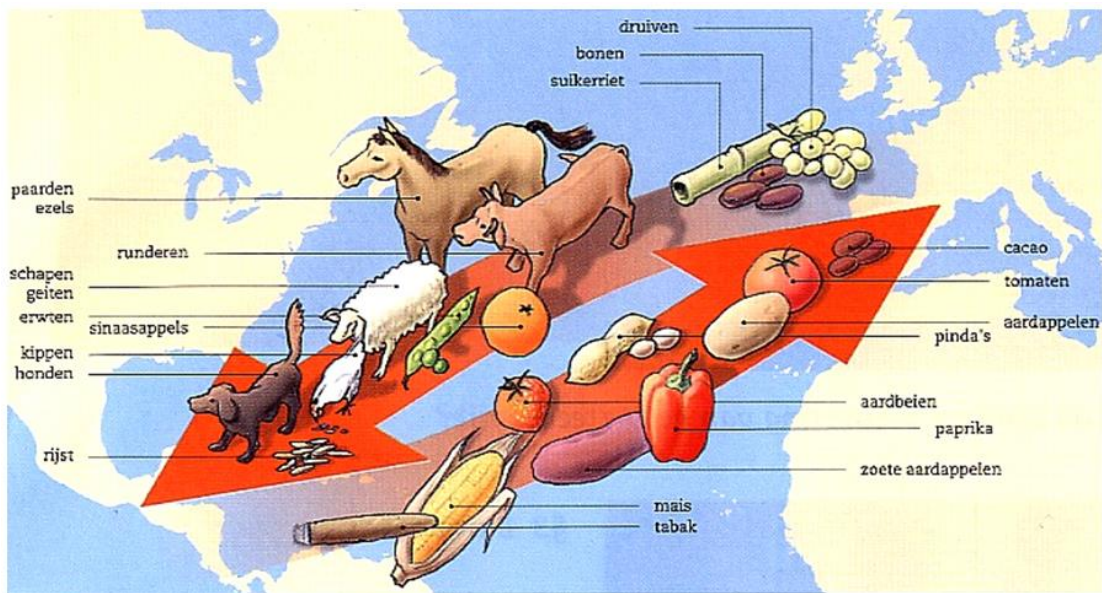
Welke vijf Europese landen waren betrokken bij de handel in slaven?

De ontdekkingsreizen zorgden (onder blanke leiding) voor de verspreiding van mensen over de hele wereld. Miljoenen Afrikanen werden als slaven naar Amerika gevoerd en miljoenen Aziaten, op zoek naar werk, trokken naar de Europese koloniën in Afrika en Amerika. Miljoenen inwoners van “de Nieuwe Wereld” sterven door ziektes en geweld. Door de onderlinge contacten bracht men nieuwe ziekten op elkaar over. Vooral Indianen werden getroffen door malaria, gele koorts, waterpokken en mazelen. Veel Afrikanen kwamen tijdens het slaventransport om. Maar ook van de Europeanen overleden er velen door de ontberingen tijdens de bootreizen.

Opdracht 6:

Welke gevolgen van ontdekkingsreizen komen in de bovenstaande tekst naar voren?

Bron 7.

(De uitwisseling van producten en dieren tussen Amerika en Europa)

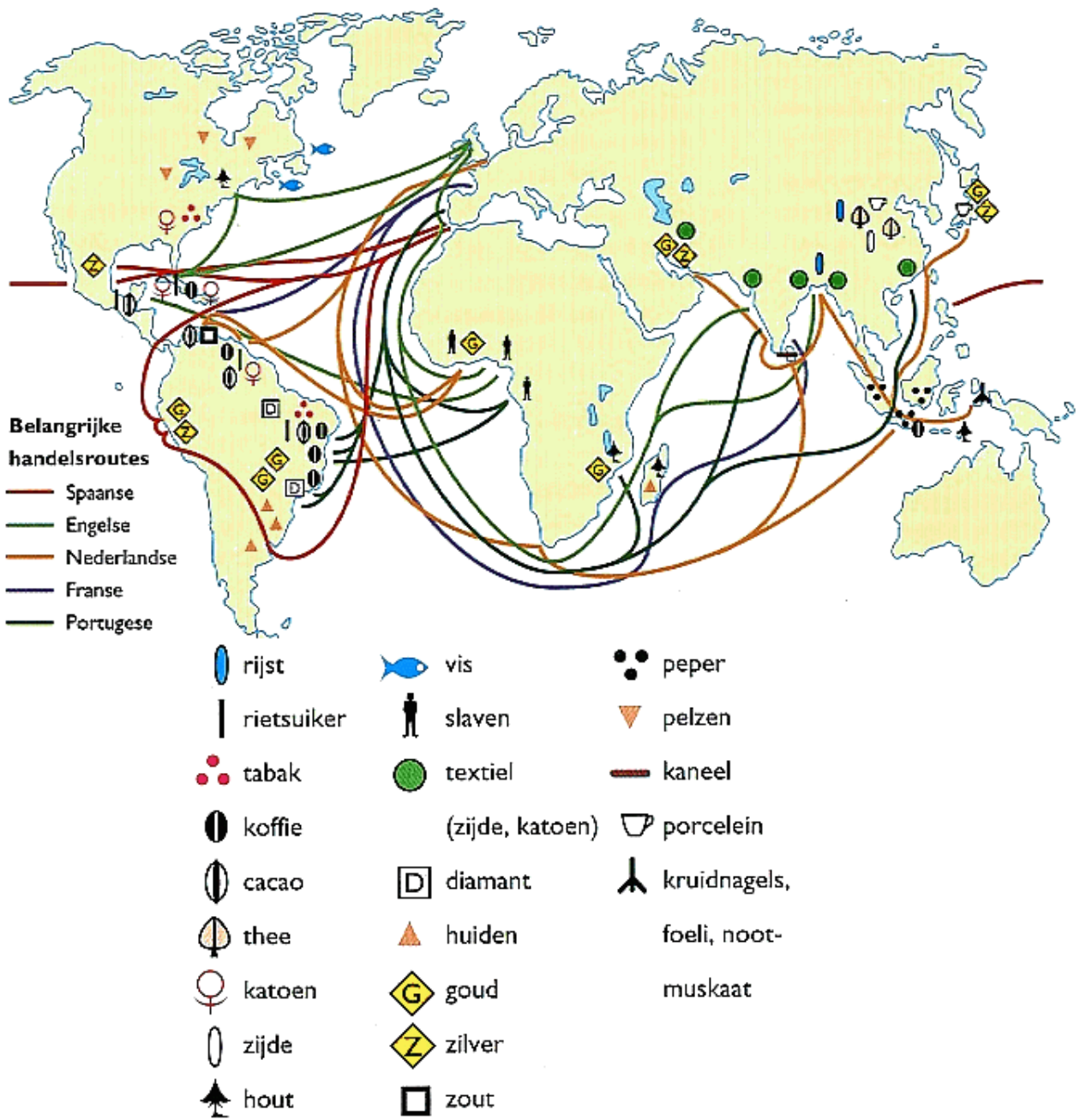
Er ontstond een groeiende uitwisseling van producten en begin van een wereldeconomie. Uit Amerika kwam de aardappel (zou in West Europa het belangrijkste voedingsmiddel worden), katoen, tabak, maïs, ananas, tomaten, aardnoten en maniok. Maniok, een soort wortel, werd in Afrika een belangrijk voedingsmiddel. De West-Europeanen brachten naar Amerika: paarden, koeien, schapen, varkens, kippen, tarwe, suikerriet, koffie, olijven, sinaasappels, bananen, citroenen en wijnstokken. En niet te vergeten slaven uit Afrika. Uit Azië kwamen specerijen en zijde.

Opdracht 7: Gebruik bron 7 en 8 (zie volgende pagina).

7a Noem uit bron 7 vier producten en dieren die vanuit Europa naar Amerika werden vervoerd.

7b Noem uit bron 8 vier producten die vanuit Amerika naar Europa werden vervoerd.

Bron 8

In West-Europa neemt handel in producten uit de koloniën toe. In de 17e eeuw was de handel nog niet groot tussen de werelddelen. Er waren weinig schepen en ze waren klein. Daarbij kwam ook nog dat de nieuwe producten alleen door de rijke bovenlaag konden worden betaald. In de 18e eeuw kwam daar langzaam verandering in omdat men in Europa steeds meer producten als koffie, thee, cacao, tabak en vooral suiker ging gebruiken. Steeds meer mensen konden door de toenemende welvaart deze producten kopen.

Opdracht 8: Zoek bij elk cijfer de juiste letter. Gebruik de middelste kolom.

1) Ontdekkingsreizen		A) in slavernij.
2) Afrikanen		B) nieuwe producten kopen.
3) Inwoners Amerika		C) komen specerijen.
4) Uitwisseling producten		D) hebben verschillende kolonies.
5) De aardappel		E) verspreiding van mensen.
6) Vanuit Azië		F) een belangrijk voedingsmiddel.
7) Europese landen		G) geeft wereldeconomie.
8) Toenemende welvaart		H) sterven door ziekte en geweld.

Godsdienst.

Toen de paus hoorde over de ontdekkingen van Columbus, gaf hij de Spanjaarden de volgende opdracht: "Zorg dat de volken van deze landen het christendom aannemen. Laat geen gevaar of moeite u ooit hiervan afschrikken". En met de Spaanse veroveraars kwamen dus ook priesters naar Indië en de "Nieuwe wereld". Zij drongen het christendom aan de bevolking op.

Met de Europese veroveringsdrang werd zodoende ook het christendom over de wereld verspreid: vooral het Rooms-katholicisme (Zuid-Amerika), maar ook het protestantisme (Indonesië, Noord-Amerika). In Afrika en Azië zijn tussen 1500 en 1800 maar weinig blanken gaan wonen (hooguit in Zuid-Afrika), maar in Noord en Zuid-Amerika werden grote gebieden gekoloniseerd (zeg maar, "ingepikt"). Hele streken van Zuid-Amerika waren "ontvolkt" omdat de oorspronkelijke bewoners gestorven waren. En het verhaal van de kolonisatie van Noord-Amerika met de cowboys & indianen is iedereen wel bekend.

Bron 9.

(Tekening van de Azteekse stad Tenochtitlan. De Azteken hadden een andere godsdienst dan de Europeanen. Een godsdienst met offers voor de goden van zon & maan, gebracht op speciale "piramides".)

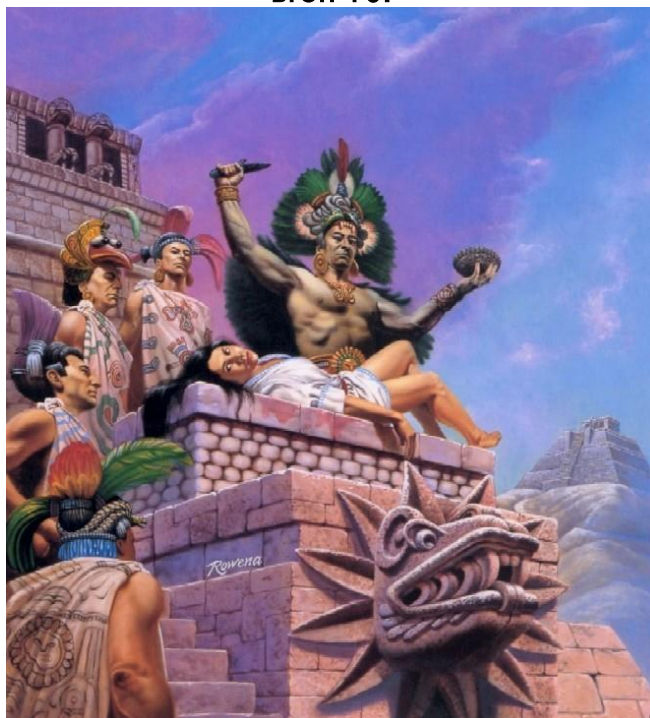
Hoe werd er gereageerd op die missiedrang?

De mening van een Cubaanse vorst: "Ik wil niet gedoopt worden. Liever ga ik naar de hel van mijn voorvaderen dan naar de hemel van de Spanjaarden".

Kun je iemand dwingen om iets te geloven? Bij de verovering van Mexico hadden de Spanjaarden veel tempels van het Azteekse volk verwoest en hun "heidense" plechtigheden verboden. Maar op plaatsen waar het niet te zien was, zoals in de huiskamers, gingen de Azteken gewoon door met het vereren van hun eigen goden. Intussen dwongen de Spaanse missionarissen hen om naar de kerk te gaan, en mee te doen aan de christelijke plechtigheden.

Voor de Azteken was dat niet zo moeilijk als je zou denken. Ze konden namelijk in hun eigen goden blijven geloven. Maria, de moeder van Jezus Christus, beschouwden de Azteken als de moeder van alle goden. En bij de verering van Christus en de Rooms-katholieke heiligen dachten de Azteken eigenlijk ook aan hun eigen goden. Ook bij de manier van vereren hielden de Azteken oude gewoontes vast. (Dit blijkt bij meer volken te zijn gebeurd. Bijvoorbeeld de Kelten uit Europa) Het leek alsof de Azteken tot het christendom waren bekeerd. Maar de Indiaanse godsdienst bleef bestaan onder een rooms-katholiek uiterlijk. Tot in onze tijd toe.

Bron 10.

*(Mensen die zich "vrijwillig" lieten offeren om de goden te behagen
...onbegrijpelijk vonden de Spanjaarden)*

Opdracht 9:

Kijk welke stelling juist is en welke onjuist.

1) De Spanjaarden brachten het christelijk geloof naar andere landen.
(juist / onjuist)

2) In deze landen hadden de inwoners zelf nog geen geloof.
(juist / onjuist)

3) De Spanjaarden hadden respect voor "andermans" geloof.
(juist / onjuist)

4) De Paus wilde graag dat andere volken ook Katholiek zouden worden.
(juist / onjuist)

5) Toen de Azteekse tempels verwoest werden, stopte ook hun godsdienst.
(juist / onjuist)

6) De Azteken vereerde in het geheim gewoon toch nog hun oude goden.
(juist / onjuist)

7) De Azteekse godsdienst bestaat zelfs nu nog!
(juist / onjuist)

Opdracht 10:

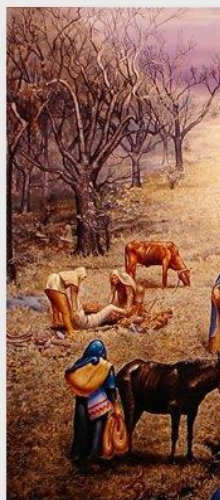
Deze workshop ging over de gevolgen van de ontdekkingsreizen voor Europa, maar ook voor de oorspronkelijke bewoners van Noord- en Zuid-Amerika en Azië.

Een deel van deze informatie kunnen jullie goed gebruiken voor jullie tentoonstelling. Blader deze workshop nog een keer door en bekijk welke antwoorden jullie kunnen gebruiken.

10a Naar welk werelddeel gaat onze ontdekkingsreiziger?

10b De onderstaande antwoorden/informatie uit deze workshop kunnen wij goed gebruiken voor onze tentoonstelling:

Workshop 4: C Verdiepingsworkshop

R. Michelson Galleries

Workshop 4: Verdiepingsworkshop Geschiedenis –BINNENLAND

De ontdekking van Noord- en Zuid-Amerika had voor de oorspronkelijke bevolking grote gevolgen. Jouw ontdekkingsreiziger heeft ervoor gezorgd dat andere mensen (Europeanen) ook naar het continent Amerika wilden gaan. Iedereen wilde dat nieuwe land zien, er wonen of er geld verdienen. Mensen bleven niet meer aan de kust, maar trokken het binnenland in. Achteraf kunnen we zien welke gevolgen dit allemaal had voor de inheemse bevolking van dat werelddeel.

In deze workshop ga je uitzoeken wat er gebeurde in het land wat jouw ontdekkingsreiziger heeft ontdekt, na zijn ontdekking. Je zult dus verder in de tijd moeten kijken en dieper het land in.

Je maakt hiervoor gebruik van de laptop. De antwoorden schrijf je op een apart blad en verwerk je in de eindpresentatie.

Noord-Amerika

Verenigde Staten & Canada.

Zoektermen:

- Trail of tears ('pad van tranen')
- Gevolgen indianen
- Sitting Bull (persoon)
- Little Bighorn (veldslag)

Websites:

- <http://www.indianen.eu/>
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Indianen>

Zuid-Amerika

Centraal-Amerika, Caribische gebied en Zuid-Amerika

Zoektermen:

- Conquistadores
- Hernán Cortés, Francisco Pizarro (persoon)
- Maya's & Inca's (volkeren)

Websites:

- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Indianen>

Workshop 5: Levensbeschouwing: Botsing van culturen

Wat kunnen jullie verwachten?

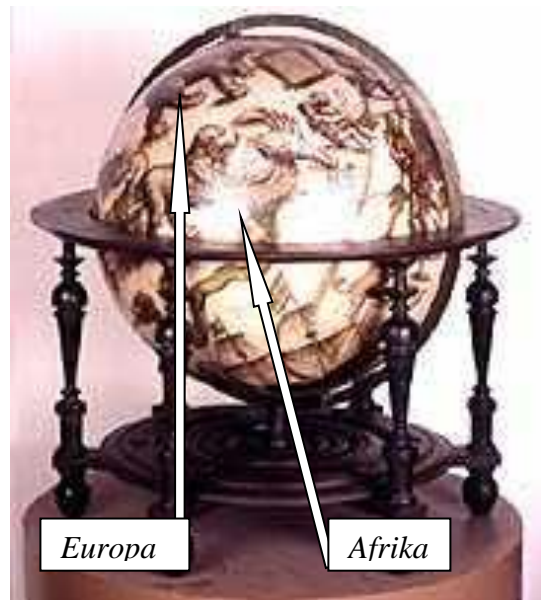
In deze workshop komen jullie er via opdrachten achter hoe de mensen leefden ten tijde van de ontdekkingsreizen. Niet alleen hoe de Europeanen leefden, maar ook hoe de bevolking leefden in de landen die de Europeanen ontdekten. De mensen die al in die landen leefden noemen we de inheemse bevolking.

Aan het einde van de workshop gaan jullie via eigen gemaakte toneelstukjes de eerste ontmoeting na spelen, zodat iedereen kan zien hoe dat ongeveer gegaan moet zijn.

BELANGRIJK!

Probeer te onthouden dat de beide culturen helemaal niets wisten van de andere cultuur. Ze konden elkaar niet verstaan en hadden vaak nog nooit iemand uit een ander land gezien. Wij kunnen dit bijna niet voorstellen en dat maakt het soms moeilijk om te begrijpen. Probeer het toch. Het gaat dus niet om hoe dom iedereen toen was, maar juist hoe knap het was dat ze toen al die verschillende mensen gingen leren kennen!

Hiernaast zie je één van de eerste globes die ooit gemaakt is. Dit soort globes stonden ook in het Scheepvaartmuseum. Als je goed kijkt ziet de wereld er heel anders uit dan dat wij nu gewend zijn. Dit komt omdat de maker nog niet wist hoeveel land er op de wereld was.

Opdrachten

Er zijn opdrachten over de Europeanen en de inheemse bevolking. Verdeel jullie groepje in tweeën. De ene helft maakt samen de vragen over de Europeanen en de andere helft maakt samen de vragen over de inheemse bevolking.

Als iedereen klaar is, gaan jullie weer als groepje samenwerken.

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 15 minuten.

De Europeanen

Gebruik voor het beantwoorden van de vragen de onderstaande tekst en de afbeeldingen naast/onder de vraag.

De wereld van Columbus

Christoffel Columbus is een van de bekendste ontdekkingsreizigers uit de geschiedenis. Hij staat bekend - volgens sommigen ten onrechte - als de man die Amerika heeft ontdekt.

Columbus werd halverwege de 15de eeuw geboren, in de Middeleeuwen. Dat is de tijd van ridders, kastelen, toernooien en hoofse liefde. De Honderdjarige Oorlog was nog niet afgelopen en Jeanne d'Arc was nog maar twintig jaar tevoren op de brandstapel gestorven.

Middeleeuwse geleerden wisten maar weinig van geografie. De 14de-eeuwse schrijver Nicole d'Oresme beseftte dat de aarde 'zo rond als een bal' moest zijn, maar zelfs hij geloofde dat 'de aarde het centrum van het heelal' was. Op de *mappae mundi* (kaarten getekend in opdracht van de Kerk) was de aarde nog plat en lag Jeruzalem in het midden. Sinds de tijd van de Griekse geograaf Ptolemaeus, die in de 2de eeuw na Christus leefde, was er niet veel

veranderd in de ideeën over geografie.

Marco Polo en andere Europeanen hadden reizen naar Azië en Afrika gemaakt, maar in hun boeken liepen feiten en fantasie vaak door elkaar. Mensen geloofden dat delen van de Oceaan (Atlantische Oceaan) zo heet waren dat het water kookte en dat het getij zo sterk was dat schepen die erheen zeilden nooit zouden terugkeren. De Engelse

reiziger Sir John Mandeville beweerde dat hij het aardse paradijs had gezien, omgeven door bergen, woestijnen en kolkende rivieren. Er waren verhalen over priester Jan, een christelijke koning ergens in Afrika, die zeer rijk was en onoverwinnelijke legers bezat. De Kerk vond dat als er al tegenvoeters bestonden (mensen die aan de andere kant van de aarde leefden), zij schepsels van de duivel moesten zijn, anders zouden ze wel van de aarde vallen. Schrijvers beschreven menselijke wezens met olifante-oren of met hun gezicht op de borst; anderen zouden één enorme voet hebben, die ze als een paraplu boven hun hoofd hielden als het regende. Gewone mensen konden niet nagaan of

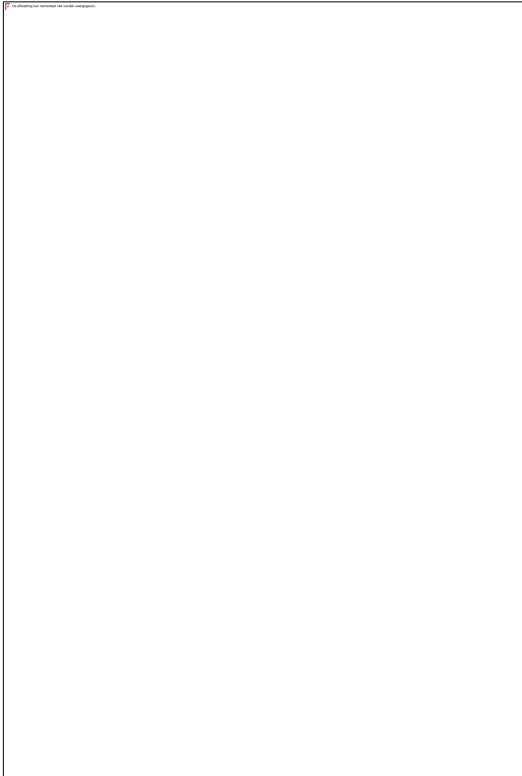

deze verhalen waar waren, ze geloofden ze gewoon.

In 1492 wist niemand in Europa van het bestaan van het Amerikaanse continent. Geleerden dachten dat er in het westen, tussen Europa en Cathay (China), een enorme oceaan lag, met daarin misschien de grote eilanden Brasil, Antilia en Cipangu (Japan). Toch noemde nog maar 70 jaar later een Italiaan de eeuw na 1450 de Renaissance, wat wedergeboorte betekent. Hij vond dat er na eeuwen van stilstand weer vooruitgang was. 'We zijn rond de wereld gevaren, hebben Amerika ontdekt, het kompas uitgevonden en de boekdrukkunst, die kennis verspreidt, we hebben oude manuscripten gered en we studeren weer,' pochte een Franse schrijver, 'aanschouwt allen de triomf van onze Nieuwe Tijd.' Columbus, de 'ontdekker van Amerika', had een grote rol gespeeld in het ontstaan van deze nieuwe tijd.

De wereld van Columbus

1. Hoe dacht men, vóór de ontdekkingsreizen, dat de wereld eruit zag?
Geef een zo gedetailleerd mogelijk antwoord.

2. a. De gewone mensen hadden geen idee hoe de wereld eruit zag. Ze kenden hun eigen dorp en de omgeving daar omheen, maar verder niet. Ze kregen wilde verhalen te horen van de mensen die verder waren geweest. Schrijf hieronder een aantal van die wilde verhalen over de wereld.

b. Stel je voor dat jij een van die gewone mensen bent en jij hoort die verhalen. Wat zou je dan denken over de wereld buiten je eigen dorp/land?

3. Na 1450 gingen de Europeanen steeds meer ontdekken en kwamen ze erachter dat veel dingen die ze dachten helemaal niet waar waren. Ze vonden zichzelf steeds slimmer worden. Hoe zouden ze over zichzelf denken? Vonden ze zichzelf gewoon of juist geweldig? Waarom denk jij dat?

De inheemse bevolking

Gebruik voor het beantwoorden van de vragen de onderstaande tekst en de afbeeldingen naast/onder de vraag.

Vreemde bezoekers

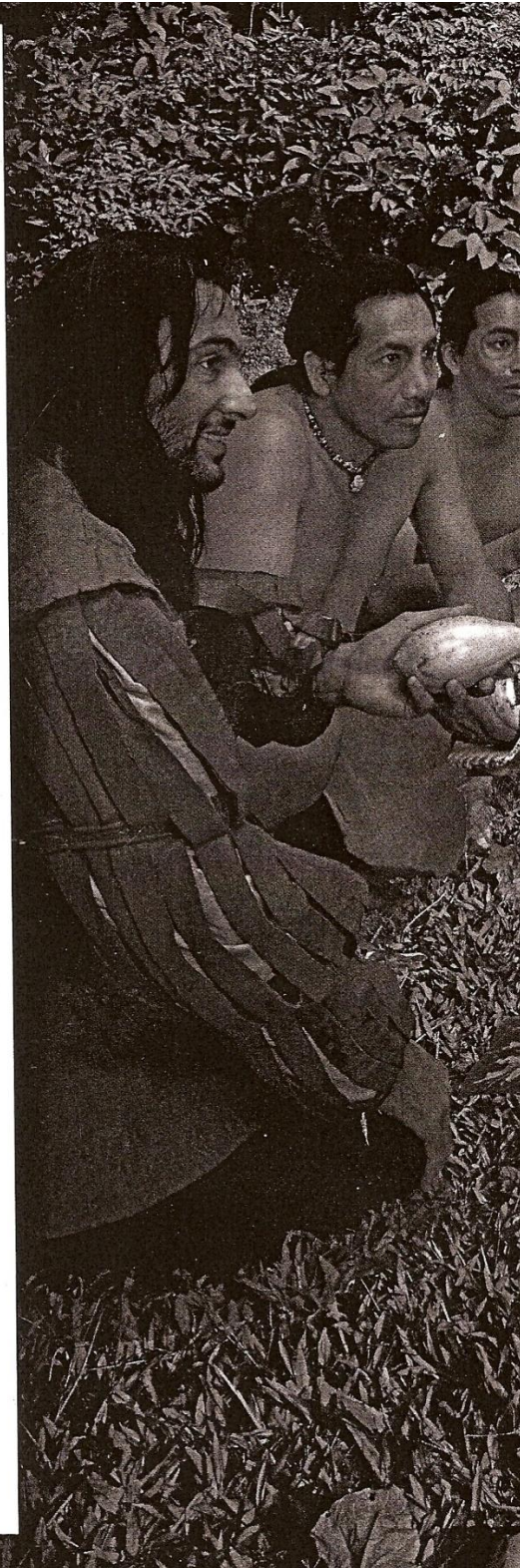
Op een dag in oktober 1492 zagen de bewoners van een klein eiland in de Bahama's vreemd uitgedoste mannen van een houten boot aan land komen. Die mannen moesten wel goden zijn. De Taino's die Columbus zagen aankomen, leefden een vredig, kalm bestaan. Een groot deel van hun vrije tijd lagen ze in *hamaca* (hangmatten) en rookten ze gedroogde bladeren door Y-vormige buisjes die ze *tabaca* noemden, terwijl de oudere vrouwen verhalen vertelden.

De oude mensen zorgden voor de kinderen en maakten het eten klaar. De Taino's aten zoete aardappelen (*batata*, denk aan ons woord 'patat') en cassavebrood. De wortel van de maniok, waarvan cassave wordt gemaakt, is giftig en moest dus voor men hem kon eten eerst worden fijngestampt en gezeefd.

De jonge vrouwen bewerkten het land en de jonge mannen gingen op jacht naar slangen, schildpadden en leguanen, die als een grote delicatessen golden. De *guacicomo* (een bepaalde soort vis met zuignapjes om zijn bek) werd gebruikt om andere vissen mee te vangen. Als de vis zich aan zijn prooi had vastgezogen, haalde de visser hem in met een lijn die aan zijn staart vast zat.

De Taino's vereerden een god, maar geloofden ook in *zemis* (geesten). Sommige families bewaarden de schedel van een voorouder in een klein rieten mandje, omdat ze geloofden dat dit hen zou beschermen. Men geloofde dat oude vrouwen vloeken konden oproepen en mensen met een ongeneeslijke ziekte werden soms begraven voor ze dood waren, maar Columbus was verrukt over deze vriendelijke en zachtvaardige mensen. 'Ze hebben hun naasten lief als zichzelf ... en spreken altijd met een glimlach', schreef hij.

Onder leiding van hun cacique (opperhoofd) ruilen en verhandelen de eilandbewoners allerlei spulletjes. Het zijn Lucaya's, behorend tot de Taino-Indianen, maar omdat Columbus denkt dat hij in Azië is, noemt hij hen *Indios* (Indianen). Ze heten de Spanjaarden welkom en Columbus denkt: 'met 50 man kunnen we hen alles laten doen wat we willen.'

Vreemde bezoekers

1. a. Hiernaast zie je een afbeelding van de inheemse bevolking in de tijd van Columbus. Beschrijf hoe de persoon op de afbeelding er uitziet. Wees zo objectief mogelijk.

- b. De tweede afbeelding is van een Europeaan in de tijd van Columbus. Beschrijf hoe de persoon op de afbeelding er uitziet. Wees zo objectief mogelijk

2. De inheemse bevolking heeft net als de Europeanen een taakverdeling binnen het dorp. Schrijf op wie welke taak had.

3. De inheemse bevolking heeft een aantal gebruiken die voor ons Europeanen niet gewoon zijn. Wat voor gebruiken hadden ze allemaal?

In de tijd van de ontdekkingsreizen en nu eigenlijk ook nog, dachten heel veel mensen dat de inheemse bevolking dom was. Dat ze niets konden en dat de Europese cultuur de betere cultuur was. De Europeanen waren ten slotte zo slim om boten te maken die de oceanen over konden.

De stad Machu Picchu in Peru, gebouwd door de Inca's op 2350m hoogte

4. Op de vorige bladzijde en hieronder zie je aantal afbeeldingen van gebouwen die de inheemse bevolking heeft gemaakt.

a. Wat is het eerste wat je denkt als je naar die afbeeldingen kijkt?

b. Voor een groot deel is het nog steeds een mysterie hoe deze gebouwen zijn gebouwd. Sommige zijn net zo oud als de piramiden in Egypte. In Europa bestonden dit soort grote bouwwerken nog niet. Zouden de Europeanen die daar aankwamen tijdens de ontdekkingsreizen nog steeds denken dat deze mensen “dom” waren? Waarom denk je van wel of niet?

Een tempel van de Azteken uit Mexico

Maya-tempel in Mexico, gebouwd ongeveer 3000 jaar v.Chr

5. Probeer te bedenken dat jij iemand van de inheemse bevolking bent. Jij ziet een gigantisch ding via de zee naar jou toe komen (zie de afbeelding hieronder). Je hebt geen idee wat het is en er stappen ook nog een soort van mensen uit. Je hebt nog nooit zulke raar geklede mensen gezien. Wat zou jij op dat moment denken?

Samen

Ga nu met iedereen in je groepje bij elkaar zitten en vertel elkaar wat jullie hebben opgezocht en wat jullie hebben geantwoord op de vragen.

Ga de onderstaande punten langs voordat je met het volgende onderdeel verder gaat.

- ✓ Iedereen heeft de vragen begrepen.
- ✓ *Alle* groepsleden snappen waar *alle* vragen over gaan (ook de vragen die ze zelf niet hebben beantwoord).
- ✓ Iedereen is het eens over het antwoord wat jullie hebben gegeven op de vragen.

Zo niet, ga dan samen ervoor zorgen dat er een antwoord komt waar iedereen het mee eens is.

- ✓ Iedereen van het groepje heeft de antwoorden in zijn leerlingenboekje staan.

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 10 minuten.

Het toneelstuk

Aan de hand van een toneelstuk laten jullie zien hoe de eerste ontmoeting tussen de inheemse bevolking en Europeanen ongeveer gegaan moet zijn.

Vorbereiding:

- ✓ Iedereen in jullie groepje maakt een persoon.
- ✓ Binnen het groepje zijn zowel Europeanen als inheemse personen.
- ✓ Zorg ervoor dat de persoon die jij maakt, genoeg te doen heeft om de tijd te vullen. Dus dat hij/zij niet na 1 zin al niets meer kan doen.
- ✓ Het moet voor de klas duidelijk zijn of jouw persoon Europeaan is of inheems.
- ✓ Alle personen mogen gewoon Nederlands praten, ze doen dan alsof ze elkaar niet kunnen verstaan.
- ✓ Alle personen die jullie maken binnen het groepje spelen op elkaar in. Ze maken dus deel uit van 1 verhaallijn.
- ✓ Als jullie een verhaallijn en personen hebben, ga dan naar je docent om dit te laten controleren.
- ✓ Als alles is goed gekeurd krijg je van je docent blaadjes om het script op te schrijven. Op de volgende pagina zie je een voorbeeld van hoe het zou kunnen
- ✓ Let op: maak geen van de karakters belachelijk, ze begrepen elkaar gewoon niet. Net zoals jij mensen niet begrijpt als je naar een vreemd land op vakantie gaat.
- ✓ Oefen met je groepje jullie toneelstuk

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 25 minuten.

Als dit onderdeel klaar is bij iedereen in de klas, zal de docent een aantal groepjes aanwijzen om hun toneelstuk te spelen voor de klas. Er is waarschijnlijk niet genoeg tijd om alle groepjes te laten spelen.

Voorbeeld van script:

Een schipper staat op het dek en tuurt de verte in. Hij schrikt en springt verheugd op en neer.

Schipper: "LAND IN ZICHT! Ik zie land! Kapitein. Kapitein ik zie land!"

De kapitein rent naar de schipper. De schipper wijst naar de plek waar hij het land heeft gezien. De kapitein pakt zijn telescoop en kijkt er geconcentreerd doorheen.

Schipper: "Ziet u kapitein. Land!"

Kapitein: "Niet alleen land, Schipper. Ik zie mensen op het strand!"

De schipper slaat een angstkreet en bijt op zijn vuist.

Schipper: "Wat wilt u doen kapitein? Gaan wij aan land? Dadelijk zijn de mensen gewelddadig?"

De kapitein geeft de schipper een schouderklopje en kijkt hem vriendelijk aan.

Kapitein: "Wij zijn avonturiers man! Wij schrikken niet van het onbekende. Wij gaan het tegemoet met opgeheven hoofd. Over lafaards wordt niet geschreven in boeken of gezongen in prachtige liederen. Jij wil toch niet de geschiedenis in gaan als de man die een nieuwe wereld had kunnen ontdekken, maar niet durfde?"

De schipper gaat rechtop staan. Schraapt zijn keel.

Schipper: "U hebt helemaal gelijk kapitein. Wij zijn niet bang voor de dood!"

Kapitein: "En je moet niet vergeten dat het eten bijna op is en we op zoek moeten naar voorraden. Anders gaan we sowieso allemaal dood."

De schipper laat de sloep zakken in het water. Hij en de kapitein maken zich klaar voor vertrek.

Ondertussen op het strand...

Vader en dochter zijn aan het rand van het bos op zoek naar bessen. Dochter kijkt in de richting van de zee en begint hard te gillen.

Dochter: "Papa! Er komt iets uit het water. Een monster papa!"

De oude man kijkt naar de zee en schrikt ook. Hij probeert rustig te blijven voor zijn dochter.

Vader: "Kind rustig maar. Dat zijn geen monsters. Monsters zitten niet in een boot. Misschien zijn het goden? Als ze hier zijn moeten we ze ons eten geven als offer, anders worden ze boos."

Dochter: "Goed idee vader. Laten we ze mee vragen naar ons dorp. Daar hebben we nog meer mooie spullen."

Etc. etc. etc.

Personages en verhaallijn

Het is de bedoeling dat je samen met je groepsgenoten een rollenspel bedenkt. Hieronder is ruimte om de personages op te schrijven en de verhaallijn uit te schrijven. Iedereen in de groep bedenkt 1 persoon. Dus als jullie met zijn drieën zijn, hoeven jullie geen vierde persoon te bedenken. Laat dit eerst controleren door je docent voordat jullie het script gaan maken.

Persoon 1: _____

Persoon 2: _____

Persoon 3: _____

Persoon 4: _____

Verhaallijn (wat gaat er gebeuren):

Workshop 6: Levensbeschouwing: Gevolgen voor de inheemse bevolking

Workshop 7: Gevolgen voor de inheemse bevolking.

Wat kunnen jullie verwachten?

Tijdens deze laatste workshop van Levensbeschouwing gaan jullie alle kennis die jullie hebben opgedaan de afgelopen dagen samenvoegen.

Deze workshop gaat over de gevolgen van de ontdekkingsreizen voor de inheemse bevolking. Jullie hebben met de rollenspelen al kunnen zien dat het een hele schok voor ze was, die Europeanen die ineens voor hun neus stonden. Vanaf dat moment is hun hele manier van leven veranderd. Hier hebben jullie bij aardrijkskunde en geschiedenis al het één en ander over gehoord, gelezen en opgezocht. Die informatie gaan we in deze workshop opnieuw bekijken vanuit het oogpunt van de gevolgen en er een collage van maken.

De collage maak je met je groepje en kan je meteen gebruiken voor het ontwerp van de tentoonstelling! Doe goed je best en je hebt een leuk product aan het einde van de workshop.

Zorg er dus ook voor dat de collage bij je tentoonstelling past.

Bovenstaande foto is van een hedendaagse Inca. Kijk goed naar de dingen die hij bij zich heeft. Welke horen bij zijn cultuur en welke bij de Europese cultuur?

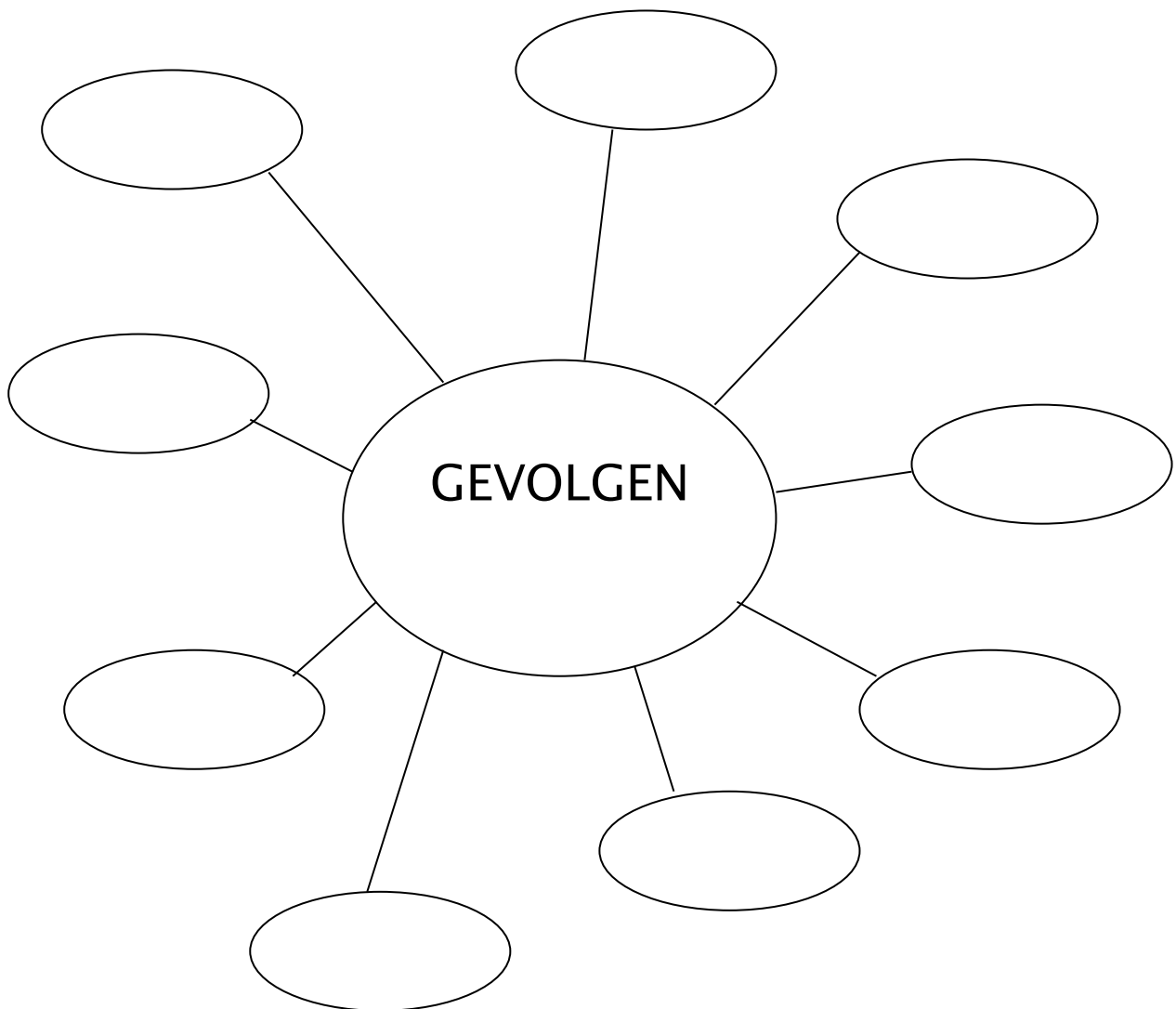
Opdrachten

Woordweb

Hieronder zie je een woordweb. Bespreek met je groepje welke woorden er allemaal te maken hebben met het woord 'gevolgen'.

Schrijf hieronder de belangrijkste woorden op. Dit doet iedereen in het groepje!

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 5 minuten.

Zoek op: de gevolgen voor de inheemse bevolking

Het de bedoeling dat jullie, in alle opdrachten die jullie al gemaakt hebben, op zoek gaan naar de gevolgen voor de inheemse bevolking. Hieronder kunnen jullie invullen welke gevolgen jullie hebben gevonden en waar jullie die gevolgen hebben gevonden. Het is voor jezelf erg handig om ook neer te zetten in welke workshop en opdracht jullie ze gevonden hebben. Dat scheelt heel veel zoeken.

Voor dit onderdeel hebben jullie ongeveer 20 minuten.

Gevolg	Workshop	Opdracht
	Geschiedenis	
	Geschiedenis	
	Aardrijkskunde	
	Aardrijkskunde	
	Levensbeschouwing	
	...	
	...	

Collage maken

Jullie gaan nu een collage maken.

De collage moet gaan over de gevolgen voor de inheemse bevolking. Hoe jullie dit willen laten zien in de collage, mogen jullie helemaal zelf weten. Gebruik je fantasie. Er is maar 1 ding dat in ieder geval op de voorkant moet komen te staan en dat is de volgende tekst: **'DE GEVOLGEN VOOR DE INHEEMSE BEVOLKING'**

Bij de docent vind je gekleurde vellen. Samen met je eigen meegenomen spullen kunnen jullie aan de gang. Het is de bedoeling dat jullie de collage in de les afmaken. Mochten jullie hem niet af krijgen in de les, dan maken jullie hem af tijdens de facultatieve zelfstandig werkuren.

Hieronder zie je nog wat voorbeelden van collages.

Heel veel succes!

